

Validatie niet-standaard asfaltmengsels

Rob Hofman, Jan Voskuilen, Peter The
Rijkswaterstaat

Pieter Nijsten
Arcadis

Samenvatting

In Rijkswaterstaat (RWS) werken mogen alleen gevalideerde asfaltmengsels worden toegepast. Dit kunnen mengsels zijn die in de RAW 2015 zijn beschreven of in de Componentspecificatie Bovenbouw van RWS. Indien een aannemer een innovatief niet-standaard mengsel wil toepassen in een RWS werk, zal alvorens dit mengsel wordt aangeboden, eerst de geschiktheid van dit mengsel moeten worden aangetoond d.m.v. het succesvol doorlopen van een validatietraject.

‘Wanneer een innovatief mengsel wordt aangeboden als alternatief voor een standaard mengsel, moeten de eigenschappen en het presteren ervan minimaal gelijkwaardig zijn aan die van het standaard mengsel’.

Recentelijk heeft RWS, de afdeling Wegen & Geotechniek onderdeel van Grote Projecten en Onderhoud (GPO), een procedure ontwikkeld die een transparante doorkijk geeft van intake tot vrijgave van een niet-standaard mengsel. Voor de meest gangbare mengsels zijn blauwdrukken ontwikkeld, zodat de aannemer inzicht heeft wat hij moet aantonen. In deze paper wordt de procedure van het onlangs ontwikkelde validatieproces verder verduidelijkt.

Trefwoorden

Niet-standaard asfaltmengsels, innovatie, valideren, procedure, blauwdruk

1. Waarom validatie

Rijkswaterstaat is als wegbeheerder verantwoordelijk voor veilig en vlot vervoer van personen en goederen over het Rijkswegennet. De toegepaste infrastructurele oplossingen dienen bovendien betaalbaar te zijn en te voldoen aan veiligheids- en milieueisen. Om aan al deze RAMSHEEP¹- topeisen te kunnen voldoen stelt Rijkswaterstaat contracten op om adequate wegebouwproducten in te kopen. In deze contracten zijn de specificaties voor wegebouwproducten zodanig geformuleerd, dat de risico's op niet voldoen aan de gestelde topeisen tot een minimum beperkt is. De contracten staan toe dat de producent standaard of niet-standaard wegebouwproducten aanbiedt. Voor de standaard producten geldt dat ze voldoen aan de technische eisen uit de regelgeving en de risico's voldoende zijn afgedekt. Voor niet-standaard mengsels dient de producent in afstemming met Rijkswaterstaat via een validatieproces aan te tonen dat de risico's voldoende beheerst zijn.

2. Wat is het doel van een validatie

Het doel van het validatieproces is om: *Alternatieve wegebouw producten en technieken te beoordelen op gelijkwaardigheid met een standaard mengsels zoals gevraagd in de specificaties voor wegebouwmaterialen en -technieken.* Het betreft naast alternatieven voor de standaard asfaltmengsels ZOAB, TLZOAB, SMA en AC ook andere elementen van de wegebouw zoals b.v. voegovergangen en naadbeschermers. Voor een aantal producten, zoals slijtlagen en markeringen bestaat een certificeringstraject en vallen daardoor buiten de scope van het validatieproces.

3. Hoe kan de geschiktheid van mengsels worden aangetoond?

3.1 Standaard mengsels

Voor de mengsels, die voldoen aan de eisen van de specificaties uit de Rijkswaterstaatcontracten hoeft de aannemer alleen desbetreffende CE-verklaring, zoals beschreven in de Standaard RAW-bepalingen 2015, aan te bieden als bewijs dat wordt voldaan aan de gevraagde specificaties.

Dit betekent dat de asfaltmengsels zowel moeten bestaan uit standaard bouwstoffen, maar ook dat het productieproces moet voldoen aan de gestelde eisen. In praktijk wordt voor de eisen voor standaard bouwstoffen en productieprocessen vaak verwezen naar de standaard RAW 2015 en de VBW richtlijn Tweelaags ZOAB 2016. Voorbeelden van producten, die geen standaard mengsels zijn, zijn asfaltmengsels met dakleer en lage temperatuur asfaltmengsels.

3.2 Niet-standaard asfaltmengsels

Niet standaard mengsels kunnen ALLEEN worden aangeboden als kan worden aan getoond dat het Rijkswaterstaat validatieproces succesvol is doorlopen. De afdeling Wegen en Geotechniek van Rijkswaterstaat GPO houdt een lijst bij waarop de succesvol gevalideerde alternatieven zijn vermeld. In de volgende paragrafen wordt beschreven hoe een niet-standaard mengsel op deze lijst komt.

¹ RAMSSHEEP is een afkorting voor Reliability (betrouwbaarheid), Availability (beschikbaarheid), Maintainability (Onderhoudbaarheid), Safety (veiligheid), Security (beveiliging), Health (gezondheid), Environment (milieu), Economics (economie), Politics (Politiek).

Binnen het validatieproces zijn volgende routes te onderscheiden:

1. De ITC-route
2. De blauwdruk-route

Ad1. ITC route

De ITC-route bestaat al gedurende een aantal jaren. Deze route wordt gebruikt voor producten, waarvan in onvoldoende mate bekend is hoe kan worden aangetoond dat wordt voldaan aan de toepisen. Als het aangeboden alternatief in potentie bijdraagt aan het behalen van de doelstellingen van Rijkswaterstaat, zal een onderzoekstraject worden gestart. Rijkswaterstaat en de producent cq. indiener van de alternatief zullen gezamenlijk een specifiek onderzoeksprogramma opstellen om de geschiktheid aan te tonen. De kosten van het uitvoeren van de proeven uit dit onderzoeksprogramma worden in de regel evenredig verdeeld

Ad2. Blauwdruk route

De blauwdruk route is recent ontwikkeld en wordt gebruikt voor producten, waarvoor bekend is welke proeven en gegevens nodig zijn om aan te tonen dat kan worden voldaan aan de toepisen. De verlangde gegevens en eisen zijn per productcategorie vast gelegd in zogenaamde blauwdrukken. De kosten voor het uitvoeren van een blauwdruk validatie liggen bij de indiener. In de volgende paragrafen wordt de blauwdruk route verder toegelicht en omschreven.

4. Hoe ziet blauwdrukproces eruit?

Het proces voor blauwdrukvalidatie bestaat uit een aantal stappen, die snelle, transparante en objectieve beoordeling mogelijk maakt. Dit proces begint met indienen van het alternatief bij een eenduidig loket en eindigt met opname van het alternatief in de lijst van goedgekeurde producten, die te gebruiken zijn binnen Rijkswaterstaat projecten.

Hoewel voor de ITC-route een apart proces bestaat wordt voor een aantal stappen nauw samengewerkt. Een belangrijk voordeel hiervan is dat de indiener niet “van de kast naar het muurtje” wordt gestuurd, maar vloeiend van de ene route naar de andere kan worden overgeheveld. Hierdoor treedt geen tijdverlies en ergernis van “opnieuw moeten indienen” op. Het besluit van “overhevelen van ITC naar blauwdruk” of vice versa zal in alle gevallen in overleg met de indiener worden gedaan.

2.1 Stap 1 Indienen validatieverzoek

Voor wegenbouwproducten geldt dat niet-standaardproducten en technieken centraal worden gevalideerd door de afdeling Wegen en Geotechniek van GPO. Voor Wegenbouw producten is validatie binnen de context van een aanleg- of onderhoudsproject dus NIET mogelijk. Een validatieverzoek moet dan ook centraal bij het Loket Zakelijk van Rijkswaterstaat (www.rijkswaterstaat.nl/zakelijk) worden ingediend.

2.2 Stap 2 Categoriseren

Na administratieve vastlegging zal de aanvraag door het Loket Zakelijk bij het Steunpunt Wegenbouw worden aangeboden. Het Steunpunt zal na ontvangst contact zoeken met de

aanvrager. Hierbij wordt er een intakeformulier naar de aanvrager verstuurd. In dit formulier dient de aanvrager zijn product verder toe te lichten: *relevantie, eerdere toepassing in NL of buitenland, meewerkende partijen, e.d.*

De ingeleverde documenten worden vervolgens op compleetheid getoetst door het Steunpunt. Als de indiening compleet is wordt een Rijkswaterstaat adviseur benoemd, die de validatie begeleidt. Deze adviseur zal bekijken of op basis van de beschikbare documentatie kan worden vastgesteld welke blauwdruk moet worden gevolgd. Als dit duidelijk is, stuurt het Steunpunt een voorstel voor de blauwdrukvalidatie incl. beoogde planning naar de indiener. Als de indiener hiermee akkoord gaat kan met de daadwerkelijk validatie worden begonnen.

2.3 Stap 3 Uitvoeren blauwdruk

Binnen het blauwdrukvalidatietraject voert de indiener op eigen kosten een vastgelegde lijst met proeven uit. Afhankelijk van de grootte van de risico's/onbekendheden van het aangeboden alternatief kan deze lijst variëren van enkele labproeven tot een uitgebreid onderzoek met aanleg van een proefvak. Het proevenpakket is zodanig van aard dat de indiener in principe zonder hulp van Rijkswaterstaat, dit zelfstandig kan uitvoeren. Dit verkort de doorlooptijd van het validatietraject aanzienlijk.

2.4 Stap 4 Beoordeling

Nadat de testresultaten van de validatie van het niet-standaard asfaltmengsel zijn ingeleverd bij het Steunpunt, worden deze achtereenvolgens op compleetheid en inhoud beoordeeld. Indien de beoordeling onvoldoende is, kan de indiener worden gevraagd aanvullende activiteiten uit te voeren. Als het alternatief uiteindelijk toch onvoldoende blijkt te presteren, zal dit wordt opgenomen op de lijst met "(nog) niet goedgekeurde alternatieven".

2.5 Stap 5 Besluit en opname in lijst met goedgekeurde producten

Als het alternatief is goedgekeurd door de beoordelingscommissie van Rijkswaterstaat wordt dit formeel vastgelegd in een goedkeuringsbrief. Deze brief wordt bekrachtigd door het afdelingshoofd van de afdeling Wegen en Geotechniek en verstuurd naar de indiener. In de brief staat aangegeven dat het niet-standaard asfaltmengsel succesvol het validatieproces van Rijkswaterstaat heeft doorlopen en het product mag worden toegepast binnen bestaande en toekomstige RWS projecten. In een aantal gevallen wordt het toepassingsgebied ingeperkt. Dit kan zowel een inperking zijn voor producttype (b.v. alleen voor ZOAB), contracttype (b.v. alleen voor DBFM) of overige inperking (b.v. niet op bruggen). Direct na verzenden wordt het desbetreffende alternatief op de lijst met goedgekeurde niet-standaard producten en technieken geplaatst. Deze lijst is toegankelijk voor alle Rijkswaterstaat medewerkers. Momenteel is deze lijst nog niet openbaar voor derden. Rijkswaterstaat is gezamenlijk met de marktpartijen bezig om te kijken hoe een eventuele extern toegankelijke lijst er zou moeten uitzien. Tot slot beoordelen Rijkswaterstaat en de indiener gezamenlijk of er verdere PR-stappen zoals b.v. een persbericht gewenst is.

3. Welke documenten moeten worden aangeleverd?

Het blauwdrukproces is meer dan het uitvoeren van een aantal proeven in het lab en/of op een proefvak. Het is allereerst belangrijk om de omschrijving van het product, productie- en verwerkingsproces en de restrisico's te kennen. Zonder deze gegevens is het voor

Rijkswaterstaat onmogelijk om de risico's van het aangeboden alternatief vast te stellen en daardoor onmogelijk om vast te stellen welk validatietraject en welke blauwdruk moet worden gevolgd. Ook wordt de indiener gevraagd om reeds bestaande meetgegevens en praktijk ervaring bij andere wegbeheerders in te zenden. Hierdoor kan het mogelijk zijn dat de indiener wordt vrijgesteld van het uitvoeren een of meerdere proeven uit de blauwdruk. Tot slot dient de indiener b.v. met een kwaliteitsplan aan te tonen hoe hij waarborgt dat de geleverde productsamenstelling en –kwaliteit binnen aanvaardbare marges wordt geproduceerd en verwerkt. Als de indiener dit in onvoldoende mate aantoont, is dit een reden om het product niet goed te keuren.

4. Wat moet ik nog meer weten.

De blauwdruk is een momentopname, gebaseerd op de kennis, die op moment van beoordelen aanwezig is. Aangezien elk alternatief product of techniek een afwijking is van de standaard werkwijze, wordt bij elke blauwdrukvalidatie nieuwe kennis opgedaan. Dit heeft tot gevolg dat er in de loop van tijd minder risico's zullen en kan de blauwdruk in de loop van de tijd worden versimpeld.